ארבעה אחין פרק שלישי יבמות לא.

כיון דקמגורכם חליצה לגרה מידע ידעי. דקידושי דבת אחיו לאו קידושין והאי דלא מתייבמת גרתה חומרא בעלמא הוא: **ליפי.** ספק קרוב לו: **מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא.** כלומר אי מיישת הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירה תדע דהא בספק כלבא ספק שורצא אמרינן התם (דף נג.:) אימור כלבא אפי' לשמואל דחיים לספק דרוסה: **הכא** נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת. מימה דמעיקרא פריך ואל תאסרנה מספק ורוצה להתירה ליבם לכתחילה והשתא פריך דאפילו חליצה לא מיבעי גזרה שמא מתיבם ויש לומר דהכא הכי קאמר מה מועיל שאתה אוסרה ליבם וכיון דחולצת יבוא ממון כך ליבם ומשני דחולצת ממה נפשך ואם יבא באקראי בעלמא ליבם אין בכך כלום: **נפל** הבית וכו'. כאן יש מימה אמאי מסיע לה טפי בחזקת היתר לשוק מליבם דהא קמן שבגיהם מתו וכן יכול להיות שהיא מתה תחלה כמו הבעל וי"ל דמשום הכי מסיע לה טפי בחזקת היתר לשוק מליבם משום דבמיתת הבעל משתריא לשוק אבל במיתת הערוה אינה נימתת ליבם עד שימות הבעל עמה: **ואין** ידוע איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי תנא דמיתה מפלת:

(ב) **למאי הלכתא.** מימה דמשנה זו בגיטין בהזורק (דף עח.) ולא מסיק התם בגמרא למאי הלכתא: **אי** בשתי ביתי עדים תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דחוק הוא דאין עלה על דעת המתרץ לומר כן ועוד דבספרים ישנים גרס ולמאי והוא מוחק וגרס ומו וגלאה לר"י דה"פ דומיא דקידושין וקידושין משמע ליה דמיירי אף בכת אחת ואע"ג דבכת אחת דאורייתא מתייבמת כיון דבב' כיתי עדים הוא ספיקא דאורייתא גזרו רבנן שלא תתיבם בכת אחת אלו ב' כיתי עדים ופריך וקידושין גופייהו ממאי דמיירי בכת אחת דלמא דוקא בב' כיתי עדים אבל בכת אחת מותרת להתיבם ולא גזרינן אלו ב' כיתי עדים משום דב' כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן ומדאורייתא מתייבמת דמוקים לה מחזקה אלא מדרבנן חולצת ולא מתייבמת לחומרא דווקא בשתי כיתי עדים אבל בכת אחת לא בכת עדים ספיקא דרבנן כמו שמפורש לבסוף והשתא קאמר אי בב' כיתי עדים דוקא אתה רואה להעמידו אבל בכת אחת מתייבמת ולא גזרינן אלו שתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואם תתיבם אין בכך כלום והיכי מצינן למימר דתתיבם ואין בכך כלום (ג) קיימי עדים ואמרי כו' ומסיק ודלמא בשתי כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן כמו שהקשה בתחלה והשתא לפי מסקנא זו בקידושין בכת אחת שריא להתיבם ומיהו ודלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמצינן לפרש דמשמע ליה דבקידושין אחרי בכת אחת משום דבשתי כיתי עדים לא אלעזרין דפשיטא שהוא ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז סב) גבי ספק גירושין דחולצת אבל (ד) אי הוה בקידושין מיירי בשתי כיתי עדים הוה מיירי נמי בגירושין בשתי כיתי עדים אע"ג דלא אלעזרין וכבר תנן לה בגיטין ולהכי קאמר דומיא דקידושין דקידושין נמי בכת אחת ופריך וקידושין גופייהו דלמא בשתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א' ושתי כיתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן כדמפרש ואזיל: **שתי** ביתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וא"ת וכיון דמסקינן דבשתי כיתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחקו רבה ורב יוסף לאוקמי ההוא

אף גירושין בכת אחת. כלומר אי הוה תני להו תני לה דע"כ הוה מיתוקמא דומיא דקידושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן **וקידושין גופייהו ממאי דבכת אחת בשתי כיתי עדים אי בשתי כיתי עדים מתייבם גרהה ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ואת אמרת מתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא דאמרינן אוקי תרי לבהדי תרי כו'.** והכי פירושו אי בשתי כיתי עדים לא הוה תני ולא מתייבמת אלא מתייבם ואין בכך כלום דהא אוקמת אחזקה דמותרת ליבם הואי ופרכינן קיימי עדים כו' והאמרת שתי כיתי עדים ספיקא דאורייתא היא ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא וגירושין גופייהו אע"ג דכת אחת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפוקי מחזקת היתר לשוק כיון דאיכא כת אחריתי דאמרה קרוב לו ואמאי קתני מולצת. ואית דמפרשי הכי אי בשתי כיתי עדים מי הוה אמרינן לעיל בספק קידושין מתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ועשית הראשונה לגרה ערוה ואת אמרת מתייבם אלא ודאי בכת א' ומשום דליכא אלא חד דאמר קרוב לה אמרינן אוקי גרה אחזקתה דשריא ליבם וכך שמעתי וקשה בעיני משום דמייתי סייעתא למילתיה מדנפשיה דההוא מתייבם ואין בכך כלום דלעיל הוא גופיה פירש הכי: תנא

כיון דקא מצרכת חליצה מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא א"ה גירושין נמי ליתני וליצרכה חליצה ומידע ידעי דחומרא בעלמא הוא אם אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת ותתייבם ואין בכך כלום אחזקה קא קיימא איתיביה אביי (ה) נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע איזה מהם מת ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת אמאי הכא נמי נימא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוסרה אל תאסרנה מספק וכי תימא ה"נ לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם אתה אומר חולצת מתייבמת גירושין דשביחי גזרו בהו רבנן (ו) מפולת דלא שכיחי לא גזרו בהו רבנן אי נמי גירושין דקיימא ערוה דקא מוכח וצרתה קמצרכת לה חליצה אמרי קמו ביה רבנן בגיטא דגיטא מעליא הוא ואתו לייבומי לצרה מפולת מי קמו בהו רבנן במפולת וגבי גירושין מי לא תנן והתנן (ז) היתה עומדת ברה"ר וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת ואמרינן למאי הלכתא דאי כהן הוא אסורה ליה ואי ערוה היא צרתה בעיא חליצה ולא אמרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת הא איתמר עלה (ח) רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הכא בשתי כיתי עדים עסקינן אחת אומרת קרוב לה ואחת אומרת קרוב לו דהוה ליה ספיקא דאורייתא ומתניתין דהכא בכת אחת דה"ל ספיקא דרבנן וממאי דמתניתין דהכא בכת אחת דומיא דקדושין מה קדושין בכת אחת אף גרושין בכת אחת וקדושין גופייהו ממאי דבכת אחת דלמא בב' כיתי עדים אי בב' כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים וקאמרי קרוב לה ואת אמרת תתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן היא דאמרי' אוקי תרי לבהדי תרי ואשה אוקמה אחזקה מידי דהוה אנכסי דבר שטיא (ט) דבר שטיא זבין נכסי אתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבין ואתו בי תרי ואמרו כשהוא שומה זבין ואמר רב אשי (י) אוקי תרי להדי תרי וארעא

למאן דמיים לספק דרוסה כדאמר בריש אלו טרפות (חולין דף מג. ושם) ואלו שנכנס לגין הסורים ופסק התם אמימר (יא) הלכתא דחוששין לספק דרוסה אע"ג דאמרינן התם איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירא תדע דהא בספק כלבא ספק שורצא אמרינן התם (דף נג.:) אימור כלבא אפי' לשמואל דחיים לספק דרוסה: **הכא** נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת. מימה דמעיקרא פריך ואל תאסרנה מספק ורוצה להתירה ליבם לכתחילה והשתא פריך דאפילו חליצה לא מיבעי גזרה שמא מתיבם ויש לומר דהכא הכי קאמר מה מועיל שאתה אוסרה ליבם וכיון דחולצת יבוא ממון כך ליבם ומשני דחולצת ממה נפשך ואם יבא באקראי בעלמא ליבם אין בכך כלום: **נפל** הבית וכו'. כאן יש מימה אמאי מסיע לה טפי בחזקת היתר לשוק מליבם דהא קמן שבגיהם מתו וכן יכול להיות שהיא מתה תחלה כמו הבעל וי"ל דמשום הכי מסיע לה טפי בחזקת היתר לשוק מליבם משום דבמיתת הבעל משתריא לשוק אבל במיתת הערוה אינה נימתת ליבם עד שימות הבעל עמה: **ואין** ידוע איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי תנא דמיתה מפלת:

(ב) **למאי הלכתא.** מימה דמשנה זו בגיטין בהזורק (דף עח.) ולא מסיק התם בגמרא למאי הלכתא: **אי** בשתי כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דחוק הוא דאין עלה על דעת המתרץ לומר כן ועוד דבספרים ישנים גרס ולמאי והוא מוחק וגרס ומו וגלאה לר"י דה"פ דומיא דקידושין וקידושין משמע ליה דמיירי אף בכת אחת ואע"ג דבכת אחת דאורייתא מתייבמת כיון דבב' כיתי עדים הוא ספיקא דאורייתא גזרו רבנן אלא תתיבם בכת אחת אלו ב' כיתי עדים ופריך וקידושין גופייהו ממאי דמיירי בכת אחת דלמא דוקא בב' כיתי עדים אבל בכת אחת מותרת להתיבם ולא גזרינן אלו ב' כיתי עדים משום דב' כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן ומדאורייתא מתייבמת דמוקים לה מחזקה אלא מדרבנן חולצת ולא מתייבמת לחומרא דווקא בשתי כיתי עדים אבל בכת אחת לא בכת עדים ספיקא דרבנן כמו שמפורש לבסוף והשתא קאמר אי בב' כיתי עדים דוקא אתה רואה להעמידו אבל בכת אחת מתייבמת ולא גזרינן אלו שתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואם תתיבם אין בכך כלום והיכי מצינן למימר דתתיבם ואין בכך כלום (ג) קיימי עדים ואמרי כו' ומסיק ודלמא בשתי כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן כמו שהקשה בתחלה והשתא לפי מסקנא זו בקידושין בכת אחת שריא להתיבם ומיהו ודלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמצינן לפרש דמשמע ליה דבקידושין אחרי בכת אחת משום דבשתי כיתי עדים לא אלעזרין דפשיטא שהוא ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז סב) גבי ספק גירושין דחולצת אבל (ד) אי הוה בקידושין מיירי בשתי כיתי עדים הוה מיירי נמי בגירושין בשתי כיתי עדים אע"ג דלא אלעזרין וכבר תנן לה בגיטין ולהכי קאמר דומיא דקידושין דקידושין נמי בכת אחת ופריך וקידושין גופייהו דלמא בשתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א' ושתי כיתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן כדמפרש ואזיל: **שתי** ביתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וא"ת וכיון דמסקינן דבשתי כיתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחקו רבה ורב יוסף לאוקמי ההוא

מסורת הש"ס

(א) נקמן סז:, כ) [ע"ריגין סג: וש"נ], ג) גיטין מ"., ד) [ס"ס:], ה) מנוחות כ"., ו) [לעיל כ:], ז) [דף מח.], ח) [חולין נג:], ט) [ע' תוס' ב"ב קמט: ד"ה כמחקה].

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה מידע וכו' דקמייתא קידושין דכתריתא: (ב) תוס' ד"ה ואמר' למאי הלכתא: (ג) ד"ה לר כשתי וכו' ואין בכך כלום והא קיימי עדים: (ד) באי"ר אבל לר בקידושין הוה מיירי וכו' דכבר תנן לה וכו' דקידושין מיירי נמי בכת אחת:

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל בת אחיו. שהיא לשתי, ספק הוא מת תחלה ונפלו שניהן לשני אחיו ופוטרת צרתה משום צרת הבת, ספק בת לאחיו מתה לראשונה ונפטרת נפילה ליבם לא הואי לצרתה צרת עריה, דתנן (לעיל ב:) וכולן אם מתו לא מיאנו צרתיהן מיתבות (לקמן סז:). **דבר שטיא זבין נכסי.** מכר קרקעותיו (כתובות ב:). **חלים.** כריא (שם).

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה יג סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף יג:

כח ב מיי' פכ"ט מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רלה סעיף כא בהג"ה:

תוספות ישנים

שאם אתה אומר חולצת מתייבמת. וא"ת לעיל שאמרנו בכ' כילד חולצת ולא מתייבמת אמאי לא אמרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת. וי"ל דהתם נמי איכא אמורה ליבם אלא מדרבנן ולא"כ תתיבם ואין בכך כלום כדאמר בכל. וא"ת ולר' שמעון דאמר שהו אחיות בוקה מדאורייתא ובשאחת איסור מצוה אמרינן לעיל חולצת ולא מתייבמת ואמאי לא נזרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת דהא מדאורייתא היא וא"ל לומר תתיבם ואין בכך כלום. וי"ל דאחיות בוקה ואחת איסור מצוה חלצת דלא שכיחא היא ולא גזר בה רבנן: **בפל** הבית עליו ועל בת אחיו וכו' ואמאי נימא בחזקת היתר לשוק מליבם שאתה אומר הערוה מתחלה מספק אתה בא לאסרה לומר שמא המת הראשון אם אתה אומר חולצת ולא מתייבמת ופריך ר"ל דבכולא הוא מספק ר"ל דבכולא הוא להחזיקה בחזקת היתר לשוק יותר מליבם משום דלשוק משתריא במיתת הבעל לגר אבל להתירה ליבם צריך מיתת הבעל יבערוה: **ומתניתין** דהכא ממאי דבכת אחת. נראה דאתמר' קפריך אמאי נקט מלגיה בכת אחת ומ"ה גזרינן אלא אטו יבום והחליצה הוא מומרת בעלמא ליתי בשתי כתי עדים וכי החליצה כדין ולא גזור אטו יבום ומשני משום דבעי למתני קדושין דמשום גירושין לא תנייה דהא בכר תניא לה בגיטין אלא משום קדושין תניה לה וא"כ צריך למתני דומיא דקדושין דמיירי בכת אחת:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com